

[Justitsministeren.]

rådet om en udtalelse. Advokatrådet vil således få lejlighed til at gennemgå det foreliggende materiale.

Til slut vil jeg gerne komme med nogle bemærkninger om spørgsmålet om en effektivisering af politiets indsats mod den økonomiske kriminalitet. Både statsadvokat Grell og rigsadvokaten fremhæver kraftigt betydningen af en hurtig og effektiv efterforskning af sager af den art, der er nævnt i Grells rapport. Rigsadvokaten peger i den forbindelse bl. a. på, at der kan være behov for en intensivning af samarbejdet mellem anklagemyndighedens jurister og kriminalpolitiet under efterforskningen, bedre uddannelse af personalet og forbedring af informationsudvekslingen mellem de forskellige myndigheder, som sidder inde med oplysninger om tvivlsomme økonomiske dispositioner.

Det har været foreslået at oprette en særlig afdeling under Københavns politi til at beskæftige sig med efterforskningen i disse sager. Som jeg anførte i mit svar til hr. Thestrup den 14. marts, er der i 1972 gennemført en omorganisering af Københavns politi, hvor man i bedrageriafdelingen har samlet alle sager, som forudsætter et særligt kendskab til regnskabs- og forretningsmæssige forhold. I øvrigt har der igennem nogen tid været forhandling mellem statsadvokat Grell og politidirektøren i København, om det vil være hensigtsmæssigt at gennemføre yderligere ændringer i organisationen. Man har herunder indsamlet oplysninger fra udlandet, især Tyskland og Schweiz, om erfaringerne på dette område. Justitsministeriet har netop bedt rigsadvokaten om en supplerende udtalelse om spørgsmålet, hvorefter man vil indkalde de implicerede myndigheder til drøftelser.

Jeg håber med denne redegørelse at have givet folketingets medlemmer et nogenlunde fyldestgørende indtryk af, hvilke problemer rapporten om økonomisk kriminalitet rejser, og hvorledes vi i justitsministeriet har tænkt os at søge at løse dem. Men jeg må betone, at der er tale om ganske komplicerede spørgsmål, og at det vil være for optimistisk at tro, at der kan findes nogen universalløsning. Den eneste udvej er sikkert at angribe problemet fra flere sider på den måde, jeg her har nævnt.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieflydelser. (Forhøjelse af børnetilskud, ydelse af særligt børnetilskud til visse enlige adoptanter og bortfald af moderskabsydelse og af forhøjet og ekstra børnetilskud).

(Lovforslaget (nr. 219) findes i tillæg A. sp. 5923, fremsættelsen i tidenden sp. 5641).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Underholdshjælp til børn af enlige forsørgere).

(Lovforslaget (nr. 220) findes i tillæg A. sp. 5917, fremsættelsen i tidenden sp. 5642).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Hjortnæs: Beparelser på det sociale område er ikke noget, den socialdemokratiske folketingsgruppe accepterer med glæde. Vi har dog ment, at det i forbindelse med de aktuelle sparebestrebelse også var nødvendigt at se på den sociale sektor. Udgangspunktet for vore overvejelser har været, om der foreligger generelle tilskudsudgifter, som tiden og udviklingen har overflødiggjort. Vi er kommet til den opfattelse, at det gør der, og det er kommet til udtryk i regeringens spareoplæg, som nu følges op af socialministerens her fremsatte lovforslag.

Men det er naturligvis ikke uden betænkelighed, den socialdemokratiske folketingsgruppe går ind for at opheve den direkte adgang til for enlige forsørgere at oppebære det forhøjede og det ekstra børnetilskud og erstatte disse generelle ydelser med ydelser tildelt efter et behovskriterium. Når vi alligevel mener at kunne forsvare det, er årsagen den, at det sociale hjælpeapparat næsten overalt er så veludbygget, at der altid vil være et kvalificeret personale til at vurdere de konkrete behov, og vi har også tillid til, at de sociale udvalg vil administrere loven i den ånd, hvori den er givet, og ikke lade irrationelle og emotionelle synspunkter blive afgørende for de beslutninger, der skal træffes.

Det er nok væsentligt at præcisere, hvad der har været afgørende for den socialdemo-

[Hjortnæs.]

kratiske folketingsgruppe, da gruppen i sin tid gav tilslutning til at spare ved at opheve moderskabsydelsen og det forhøjede og det ekstra børnetilskud samt pristalsreguleringen af det almindelige børnetilskud.

For så vidt angår moderskabsydelsen forholder det sig sådan, at behovet for at fastholde denne generelle ydelse er reduceret ganske væsentligt i og med dagpengereformens gennemførelse. Kvinder i erhverv har nu adgang til i forbindelse med graviditet at oppebære dagpenge i 14 uger. Til kvinder, der ikke er i erhverv, er der over forsorgslovens almindelige bestemmelser om hjælp i forbindelse med fødsel adgang til, når et reelt behov foreligger, at få et tilskud op til den nugældende moderskabsydelse.

For så vidt angår det forhøjede børnetilskud kan man sige, at det normalt ikke bør tildeles i de tilfælde, hvor den enlige moder lever sammen med barnets far eller en anden mand i papirløst ægteskab, dvs. når der foreligger et vist økonomisk fællesskab, og det samme må naturligvis gælde for så vidt angår det ekstra børnetilskud. I særlige tilfælde, hvor manden, den pågældende enlige kvinde lever sammen med, er drikfældig og økonomien er i en elendig forfatning, kan der være grund til at fravige denne hovedregel.

For den enlige mor, der oppebærer en normal indtægt, er situationen vel at sammenligne med den families, hvor manden eller konen er eneforsørger, og der er heller ikke her et socialt betinget grundlag for at udbetale det forhøjede børnetilskud.

Derimod bør de sociale udvalg tildele enlige mødre, der ikke lever i papirløst ægteskab, et tilskud, der svarer til det ekstra børnetilskud. Dette tilskud blev jo i sin tid givet til de enlige mødre som kompensation for, at de ikke kunne anvende det dobbelte personfradrag, og det har ikke været hensigten med disse spareforslag at forringe den enlige mors økonomiske situation set i forhold til familieforsørgerens, men det er naturligvis en forudsætning, at der foreligger en vis trang, og her er det værd at bemærke, at man ved vurderingen af denne trang naturligvis skal anlægge en meget mild bedømmelse.

Endelig er der den kategori af enlige mødre, som ikke har en normal indtægt, og som

ikke lever sammen med en mand i et papirløst ægteskab. Her må den altovervejende hovedregel være, at disse kvinder fortsætter med at oppebære ydelser op til det niveau, der nu er foreslået ophævet.

Jeg bør vel også lige gøre den bemærkning, at man igennem disse forslag kommer ud over de problemer om dyneløfteri, som med mellemrum har været fremme i pressen.

Forslaget om at opheve pristalsreguleringen af det almindelige børnetilskud har endnu en gang været diskuteret i den socialdemokratiske folketingsgruppe og på baggrund af de seneste prisstigninger på fødevarer. For at afbøde virkningen af disse stigninger er gruppen blevet enig om at anmode socialministeren om at tage denne del af lovforslaget tilbage. Der er i mit parti en interesse for at give sociale kompensationer for de prisstigninger, der finder sted på de almindelige fødevarer, men spørgsmålet er jo ikke problemfrit. Men jeg har forstået, at regeringen er indstillet på at iværksætte en undersøgelse af dette spørgsmål, og det vil jeg bede finansministeren bekræfte.

Ja, jeg skal ikke kommentere de foreliggende lovforslag yderligere. Når der skulle findes besparelser på det sociale område, mener jeg, socialministeren har haft en heldig hånd, og i forvisning om, at de primærkommunale sociale udvalg vil administrere den nye bestemmelse i lov om offentlig forsorg § 56 efter de retningslinjer, jeg har anført her i min ordførertale, kan jeg på den socialdemokratiske folketingsgruppes vegne anbefale lovforslagene.

Ulla Worm: Lad det være sagt straks: der er punkter i disse lovforslag, hvor vi konservative er enige med ministeren, og som vi vil støtte, men de fleste af de foreslåede bestemmelser kan vi ikke gå med til.

I § 1 i lovforslag nr. 219 foreslås det almindelige børnetilskud hævet med 48 kr. pr. år, fordi tilskuddet til forbrugerpriserne faldt væk pr. 1. februar i år i forbindelse med hjemmemarkedsordningernes bortfald. Det er naturligvis en hård overgang for forbrugerne, der har været vant til, at vi her i landet har haft betydelig lavere fødevarerpriser end i det øvrige Europa. Den skatteletelse, som borgerne med rette kunne have ventet, efter at tilskudsordningen på 1½

[Ulla Worm.]

milliard kr. til landbruget bortfaldt, udeblev jo på grund af regeringens stadig stigende statsudgifter. Det var en sådan skattelettelser, der havde været langt mere ønskværdig end en ny tilskudsordning. Vi kan ikke gå ind for dette, ligesom vi heller ikke kunne gå ind for det forslag af samme karakter, der blev behandlet her den 22. marts i år.

Ifølge det lovforslag, vi behandler i dag, ønskede ministeren pristalsreguleringen af børnetilskuddene indefrosset fra den 1. oktober 1973 til den 1. april 1974. Nu hører jeg her, at man overvejer at tage denne del af forslaget tilbage; ellers kunne man jo også have sagt, at ministeren først gav glad med den ene hånd og derefter tog med den anden hånd en del af gaverne igen.

Efter ministerens beregning ville udgiften til børnetilskud blive 67 mill. kr. årlig, mens mindreudgiften på grund af bortfaldet af pristalsreguleringen for sidste halvår af dette finansår vil være ca. 50 mill. kr. pr. portion, men det kommer vi jo til at høre nærmere om i udvalget. Vi mener altså stadig, det havde været det enkleste og det rigtigste at beholde pristalsreguleringen, så derom vil vi altså ikke være uenige.

Derimod vil vi gerne støtte ministerens forslag om, at et forældreløst barn, der bliver adopteret af sin stedfar eller sin stedmor eller en anden enlig slægtning, fremtidig skal have ret til det særlige børnetilskud, som barn af en enke eller enkemand kan få. I øjeblikket bortfalder tilskuddet efter adoptionsloven, idet adoptanten påtager sig det fulde ansvar for barnet økonomisk i modsætning til, hvis barnet kun var forblevet i familiepleje. Her er en ændring, der vil give tryghed i familien og dermed virkelig være til gavn for barnets tarv.

Vi vil ligeledes medvirke til moderskabsydelsens bortfald. Moderskabsydelsen, der jo er blevet givet til alle, er en engangsydelse, som nu er på 754 kr. Loven om sygesikring og dagpengereformen yder væsentlig støtte til kvinder under svangerskab og fødsel, og her kan der jo så yderligere gives hjælp om fornødent over forsorgsloven.

Ministerens ønske om at ændre børnetilskuddene til enlige og til børn af forældre, der begge er pensionister, kan vi ikke dele. Nu er det måske egentlig ikke ministerens

højeste ønske, der her kommer til udtryk, men det er altså offeret til de spareforanstaltninger, regeringen så sent er kommet i gang med. Naturligvis vil det konservative folkeparti være med til at spare, også på visse områder inden for den sociale sektor. Her kan jeg henvise til, at vore spareforslag, der var langt større end regeringens, bl. a. også indeholdt moderskabsydelsens bortfald og forslag om besparelser på de forhøjede børnetilskud til papirløse ægteskaber. Men ministerens forslag om børnetilskud vil svække den positive familiepølitik, som vi mener er så uhyre vigtig netop i dagens Danmark. Det misbrug, der finder sted af det forhøjede børnetilskud, vil vi som nævnt være med til at forhindre, men det er jo i virkeligheden den enlige far eller mor, der kan have vanskeligheder nok i forvejen, der her rammes.

Jeg er klar over, at man samtidig vil hjælpe en del af dem, det drejer sig om, over forsorgsloven, som jo er til ændring i dag i samme forbindelse. Men dermed bevæger vi os jo ud i et nyt område, hvor man risikerer at blive ringere stillet, hvis man forøger sin indtægt. Det drejer sig om enlige forældre, der i forvejen vil blive ramt af en nedgang i boligsikring og andre ydelser, hvis det lykkes dem at få en højere indtægt. Vi vil ikke her skabe endnu en gruppe, for hvem det ikke betaler sig at få en større indtægt, fordi skat og bortfald af sociale ydelser tager det hele. Det er denne betragtning, der gør, at vi i det konservative folkeparti så bort fra den slags besparelser, da vi udformede vores spareforslag.

For pensionistægtepar med børn, der hidtil som de enlige har fået det forhøjede børnetilskud, bliver der jo nu vanskeligheder; de må i så tilfælde søge om et personligt tilfælde, og det er jo igen efter skøn. Det er vel i reglen invalidepensionister, der er tale om, når der er mindreårige børn. I alle tilfælde vil disse bestemmelser ikke gøre tilværelsen lettere for pensionisterne. Men hvad har i øvrigt pensionisternes kontaktudvalg sagt om dette?

Lidt blomster skal ministeren nu alligevel have. Vi har glædet os over, at forslagene om indtægtsbestemt børnetilskud og om nedsættelse af aldersgrænsen for børnetilskud til 16 år igen er taget af bordet. Der

[Ulla Worm.]

var engang noget med en ret linser; også her var røsten Jakobs, men hånden Esaus — i dette tilfælde sympatiserer jeg med Esau.

Vi finder altså, at forslagene igen giver udtryk for regeringens mærkelige fortolkning af begrebet besparelser. Igen kastes der nye byrder på befolkningen, og igen vil det vise sig at være en udvidelse af administrationen.

Vi vil derfor opfordre ministeren til at bortskære de egentlige misbrug af de forhøjede børnetilskud, som det kommer til udtryk i vores spareforslag. Selv om vi på denne post kun sparer 25 mill. kr. imod ministerens 95 mill., har vi jo anvist andre steder, som vi synes er mere rimelige områder at spare på også inden for dette vanskelige sociale område.

Lovforslagene skulle træde i kraft til oktober 1973. Jeg kan på min gruppes vegne sige, at kun til to af de foreslåede bestemmelser kan vi medvirke.

Nathalie Lind: De lovforslag, vi skal behandle i dag, har jo udgiftsmæssigt både en plus- og en minusside. På plussiden er forhøjelsen af det almindelige børnetilskud som følge af, at statens tilskud til nedsættelse af priserne på mejeriprodukter er faldet bort. Det er en årlig forhøjelse af statsudgifterne på 67 mill. kr. Jeg skal ikke sige mange ord om det her; mit partis stilling er jo kendt fra første behandling af lovforslag nr. 210. Men som jeg da nævnte, må jeg beklage, at regeringen for at kunne give disse 4 kr. mere om måneden holder udsalg af anerkendte familiepolitiske synspunkter. Men det skal jeg komme tilbage til.

Den anden forhøjelse er jeg derimod tilfreds med og kan tilsige mit partis tilslutning til; det er den ret, som adoptanter ved familieadoptioner får til det særlige børnetilskud. Det er et forslag, jeg selv i sin tid har givet løfte om at ville søge gennemført, og jeg kan kun glæde mig over, at det nu bliver en realitet.

Går vi derefter over til det, der udgifts-

mæssigt må betegnes som minussiden, altså det, der er led i spareforhandlingerne, drejer det sig bl. a. om ophævelse af moderskabsydelsen. Vi har fra venstres side erklæret os enig heri, det indgår som et led i Vs og Rs fælles spareplaner, så det skal jeg heller ikke gøre mange bemærkninger om. Men jeg vil nok være interesseret i under udvalgsarbejdet at høre lidt nærmere om, inden for hvilke grænser ministeren forestiller sig at der til erstatning for moderskabsydelsen kan gives hjælp efter forsorgsloven, og er interesseret i, hvilke beløb man har beregnet hertil.

Det andet var regeringens forslag om at ophæve pristalsreguleringen i et halvt år. Her er jo nyheder i salen i dag. Jeg forstår, at den socialdemokratiske gruppe igen har behandlet dette spørgsmål — jeg har indtryk af, at det er der også andre grupper i folketinget, der har gjort — og så er man altså nået til at henstille til regeringen, at den tager dette forslag tilbage.

Jeg skal ikke polemisere meget over dette, for jeg vil nok sige, at når man hører de røster, der har været — eller vi har jo kun kunnet læse det i avisen — om tanker, regeringen har haft om at give yderligere kompensationer på grund af prisstigninger, vil jeg uden at tage nogen stilling dog sige, at alt andet lige må en pristalsregulering trods alt være en sundere måde at gå frem end den anden; den tror jeg har ganske ulykkelige konsekvenser. At der så her ryger noget af besparelserne, er en anden side af sagen. Vi havde fra venstres side foreslået, at man f. eks. gik ind for en halv pristalsregulering af børnetilskuddene, for vi ved jo, at i takt med, at skattetrykket stiger, stiger relativt værdien af de skattefrie ydelser. Men det må vi vende tilbage til, når vi ser ministerens forslag om det.

Den tredje del af forslaget er det, der drejer sig om bortfaldet af det forhøjede og det ekstra børnetilskud. Det er ganske ualmindeligt kortfattede bestemmelser, for det hedder jo simpelt hen, at bestemmelserne ophæves. For at der ikke skal være nogen

[Nathalie Lind.]

misforståelse, vil jeg straks sige, at vi er fra venstres side indforstået med, at der skal ske begrænsning af udgifterne til børnetilskud. Det fremgår af den spareplan, jeg flere gange har omtalt, og det har vi stemt for i forbindelse med vedtagelse af finansloven.

Der er også en anden ting, vi er helt enige i, nemlig at de forhøjede børnetilskud må bortfalde i papirløse ægteskaber. Dette punkt havde regeringen jo selv med som det første led af sit første oplæg til spareforhandlinger af 6. marts, og det accepterer vi fuldt ud.

Men så kommer der noget mærkeligt, når vi kommer længere hen i spareforhandlingerne. I betænkningen fra PØ-udvalget af 22. marts 1973 taler regeringen under punkt 17 i sin plan om, at man skal foretage en begrænsning af modtagerkredsen af forhøjet børnetilskud. Tallet er ændret; det var i den første plan af 6. marts 12 mill. kr., nu er det sat op til 50 mill. kr. Når man så nu får disse lovforslag, fatter man, hvad det er der ligger bagved, og man må vist have lov at sige, at ordet begrænsning er en underdrivelse, for der er jo ikke tale om begrænsning, der er, som jeg nævnte, tale om en fuldstændig ophævelse, ikke blot i de papirløse ægteskaber, men for alle, også for de reelt enlige forsørgere. Og der er tale om en ophævelse ikke blot af det forhøjede, men af det ekstra børnetilskud. Det sidste forekommer mig ærlig talt noget ufatteligt.

Vi har i dansk skattelovgivning siden 1903 haft en regel om, at den, der forsørgede et barn, blev beskattet som forsørger, og jeg har svært ved at se, hvem der er mere rendyrket forsørger end den enlige far eller mor, som har sine børn hos sig og forsørger dem. Jeg kunne i hvert fald — det er måske mere sagt til finansministeren — nævne andre grupper af skatteydere, hvor billedet som forsørgerstilling ikke er nær så klart.

Da vi fik kildeskatteloven, havde man den opfattelse — jeg kan ikke fuldt ud huske den nøjagtige argumentation længere — at man kunne ikke bevare den hidtidige ordning; vi kunne ikke have to skalaer, og så regnede man ud: hvad er den enlige forsørgers forsørgerfordel værd i kroner og øre, og det omsatte man til det, der nu er blevet det særlige børnetilskud, det, der kom

ind under sociallovgivningen, og som udbetales forsørgeren ikke pr. barn, men pr. børneflokk og udgør skattefrit 1.340 kr. om året. Jeg taler i det kommende næsten udelukkende om det ekstra børnetilskud — jeg nævner det for at gøre det helt klart — og det er denne forsørgerstilling, man nu vil fratage den enlige forsørger.

Jeg har et helt andet forslag. Jeg ville opfordre regeringen til, at vi førte disse regler tilbage til skattelovgivningen, hvor de reelt hører hjemme. For min skyld måtte man gerne føre samtlige børnetilskud tilbage, men specielt dette særlige børnetilskud, der var kompensation for en skattefordel, som de enlige forsørgere altid har haft. Man må ikke glemme her, at vi kender begrebet i skattelovgivningen: når en enlig forsørger har børn over 18 år og barnet er under uddannelse og man bidrager til barnets uddannelse og det tjener under et vist beløb, så kan man jo give den enlige forsørger efter ansøgning et dobbelt personfradrag. Jeg mener, vi alvorligt skulle overveje en sådan ordning; så kommer ansøgeren til at attestere, at hun eller han er enlig, og de kommunale myndigheder får lejlighed til at bedømme situationen. Man klarer hermed en del af problemet med de papirløse ægteskaber, og man undgår som i ministerens forslag for smed at rette bager.

Jeg kunne også bede ministeren alvorligt overveje, om vi ikke skulle komme ind på en ordning, som man har i Sverige, og som gælder for videre områder end for børnetilskud, nemlig for alle sociale ydelser: at man simpelt hen ligestiller samboende med ægtepar. Jeg har set, at Sverige i sin grundtakst for socialhjælp arbejder med én skala for ægtefæller og samboende på den ene side og én for enlige, og man forlanger på selvangivelsen en erklæring udfyldt om, hvorvidt den pågældende har været gift med eller har barn med den, man bor sammen med. Er dette tilfældet, behandles man som ægtepar og får ikke den højere ydelse som enlig. Jeg vil sætte megen pris på at høre ministerens vurdering af en sådan ordning, som jo ikke kan være ministeren ubekendt.

Men tilbage til børnetilskuddene, de ekstra børnetilskud. Hvorfor skal de enlige rammes så hårdt, som tilfældet vil blive efter regeringens forslag? Lad os tage en enlig kvinde eller mand, reelt enlig, som har blot

[Nathalie Lind.]

ét barn, og som aflønnes inden for HK-området med en årsindtægt, der vel på det laveste niveau ligger på et par og fyrretyve tusinde kroner. Den pågældende familie — sådan må jeg forstå det — skal vel ikke med denne indtægt kunne få hjælp efter forsorgsloven, det vil vist have alt for vidtgående konsekvenser og kan vel ikke være dækket af det, ministeren i bemærkningerne kalder ringe indtægter. Men mener ministeren virkelig, mener regeringen virkelig, at en sådan familie, en enlig far eller mor med et par og fyrretyve tusinde kroners indtægt og med ét barn kan tåle på én gang at miste de knap 1.800 skattefrie kroner, som det forhøjede og det ekstra børnetilskud udgør i dag? Mener man slet ikke, at der er nogen grund til at fastholde den tradition, man har haft også skattepolitisk, lige fra vi fik indkomstskattelovgivningen, at vi tog hensyn til, at der var et barn at forsørge? Det kan i hvert fald ikke være i særlig god samklang med, at regeringen nu vil gennemføre et forslag om fri abort, hvor man jo samtidig siger: vi ønsker ikke flere aborter, vi ønsker at støtte den enlige kvinde økonomisk således, at hun har mulighed for at klare sig med sit barn. Samtidig tager man fra netop denne gruppe en skattefordel på omkring 1.200 kr.

Jeg vil gentage, at vi er fra venstres side ikke modstandere af at finde besparelser inden for børnetilskudsområdet. Vi kan også bringe andre tanker frem, som regeringen jo heller ikke selv har været fremmed over for, ja, endda har foreslået, indtil man blev bremsset af SF. Derfor vil jeg sige, at regeringen ved, at man kan få os i tale på dette punkt, men hvorfor skal alene de reelt enlige forsørgere miste dette betydelige beløb? For hvilken anden gruppe skatteydere ville man pludselig foreslå skatteforhøjelser af denne højde, for det er jo det, der er tale om, når man ophæver det særlige børnetilskud?

Men så siges det, og det er jo rigtigt — og her vender jeg mig til forsorgsloven — at for at råde bod på de tab, forsørgere med det, man kalder ringe indtægter, kommer ud for, skal der kunne ydes et beløb efter lov om offentlig forsorg. Her vil jeg for det første gerne have opklaret, hvad der ligger i ordet „ringe indtægter“. Jeg har forstået, at grænsen skulle ligge op imod 30.000 kr., men det

må vi jo nærmere have bekræftet i udvalget. Vi må også have de økonomiske konsekvenser af forslaget nærmere belyst. Jeg finder ikke de oplysninger, der er i bemærkningerne, helt tilfredsstillende; vi kan ikke rigtig se, hvor meget af besparelserne på børnetilskudsloven og udgifterne på forsorgsloven der vedrører dels ophævelse af moderskabsydelse, dels ophævelse af det forhøjede, dels det ekstra børnetilskud.

Jeg vil også have lov at sige, at det er klart, at forslaget om ændring af forsorgsloven må give ekstra administration; det er givet, det er den pris, der må betales, hvis man går fra de almindelige over til individuelle ydelser. Men det var vel i sig selv også et argument for, at vi søgte frem til andre måder at finde besparelser på inden for dette område.

Til sidst med hensyn til administrationen: der er nogle bemærkninger i forslaget til ændring af forsorgsloven, som foruroliger mig noget.

Jeg er som nævnt helt enig i, at samliv med den anden af et barns forældre må udelukke fra hjælp, og jeg så som nævnt gerne, at ministeren overvejede det, jeg kalder det svenske system. Men der står i forslaget, at også samliv med en anden end barnets far kan afskære fra hjælp. Her rører man ved nogle meget principielle ting, ved hele forsørgerbegrebet, og det må vi have grundigt rede på i udvalget: hvornår er man i lovens forstand forsørger, hvornår er man ikke blot i denne lovs, men i øvrigt i bredere forstand i lovens ånd forsørger?

Må jeg i øvrigt føje til, at problemet med de papirløse ægteskaber løses jo ikke blot ved at ophæve disse forhøjede og ekstra børnetilskud; det dukker jo op igen, når myndighederne skal til at anvende forsorgsloven og træffe en afgørelse her, for sandheden er jo, at nissen følger med, hvis vi ikke finder en klar linje.

Til allersidst et helt direkte spørgsmål til ministeren: er denne udformning af besparelser inden for børnetilskudslovens område forslag, ministeren står fast på, eller kan vi i udvalget forhandle om nogle af de ting, jeg her har nævnt, og om andre besparelser inden for børnetilskudslovens område? Der er fra vor side en alvorlig ment vilje til at nå et forlig her, og hvis ministeren kan sige, at vi kan forhandle om det i udvalget, kan jeg

[Nathalie Lind.]

svare: så er vi fra venstres side rede. Jeg hører meget gerne ministerens svar herpå. Men bliver svaret et nej, er jeg bange for, at regeringen vil få meget svært ved at få vor medvirken til gennemførelse af alle dele af disse lovforslag.

Valbak: De socialministerielle udgifter andrager nu omkring 20 milliarder kr. på årsbasis. Det er en fordobling på 5 år eller mindre. 3-4 af de sidste års store socialreformer har givet deres bidrag til den voldsomme stigning. Jeg tænker på de sociale pensionslove, herunder den fulde folkepension, jeg tænker på børnetilskuddene og andre familieydelser, og så tænker jeg på dagpengereformen. Det flertal, som sidste år vedtog at gennemføre dagpengereformen i et tigerspring, var vistnok, hvis jeg må sige det sådan, behersket af en vis stolt selvfølelse udadtil, indadtil i nogen grad af sangvinsk bekymring; det er en tilstand, man sine steder kalder skizofren. De, der i sin tid vedtog pensionsreformen og tilskudsreform for børn og familie, var vistnok bare stolte.

Alligevel må vi i dag få år efter gennemførelsen notere, at der skal klippes i disse tilskudsreformer, dem, vi var så stolte af. Der ligger jo også tanker om at angribe pensionsreformen i dens principielle grundlag, det, vi også var stolte af at have tilvejebragt.

Hvorfor nu omtale disse tre reformer i dagens sammenhæng? Jo, der er en sammenhæng, og det er derfor, jeg gør det. Sidste års tigerspring kostede jo bidrag hertil, hvor man nu accepterer at måtte hente flere steder fra end fra sædvanlig kilde: skatten. Nys gennemførte principielle nydannelser må også tolde. Vi skal i dag tale om, hvilke bidrag vi kan hente fra børne- og familietilskuddene.

Disse brede bemærkninger siger jeg i den konkrete og gustne sammenhæng af en ganske bestemt grund. Socialpolitisk engagerede er vel særlig forpligtede til at pege på nødvendigheden af, at vi vænner os til at vedtage sociale reformer i gennemførligt tempo og i holdbar form. Det virker dumt, for at sige det mildt, at man skal til at foretage tilbageskridt og ændringer i det principielle grundlag lige efter en reforms gennem-

førelse. Den lovgivning, der nu skal pilles ved, koster vel omkring 2½ milliard kr. om året i udgifter. Besparelsesforslagene mere end antyder noget om, at den ansvarlige administration, den ansvarlige minister, kan være kommet til den opfattelse, at ikke alle forhold fra dengang, lovkomplekset blev til, er de samme i dag, at enkelte af begrundelserne måske endda ikke på noget tidspunkt har været rigtig holdbare. I hvert fald, det erkender jeg gerne, har jeg selv fået en fornemmelse af, at det forholder sig sådan.

Hertil kommer så helt nye præmisses, som særlig stammer fra økologidebatten. Hvad siger da førende økologer? De siger noget i retning af, at vel gav Gud Eva og Adam anvisning på at blive frugtbare og mangfoldige og fylde verden, men den anvisning har mennesket fulgt til en sådan grad, at mennesket med den nuværende teknologi står over for at kvæle sig selv og jorden med. Derfor må vore dages bud være at gøre noget nær det modsatte af, hvad vi stimulerer til i dag. Vær tilbageholdende med moderskab, præmier det ikke, siger økologerne, beløn folk, der får få eller ingen børn. I socialpolitikken er vor holdning den modsatte; ydelserne stiger sine steder progressivt med antallet af børn.

Med disse betragtninger vil jeg og mine radikale fæller gerne lægge op til en drøftelse i socialudvalget og med ministeren. Drøftelsen skal sigte mod en beslutning om at få iværksat en dyberegående, men hurtigt gennemført analyse af lovkomplekset omkring børnetilskud og andre familieydelser. Der tænkes her på at få foretaget en principundersøgelse af den fordelings- og familiepølitik, som ligger bag lovgivningens indirekte og direkte støtte til børnefamilierne, i lyset af de seneste års hastige samfundsudvikling, i lyset af de ændrede normer for samliv, i lyset af ægtefællebeskatningsproblematikken, i lyset af økologidebatten. Vi må have fundet ud af, hvordan man kan afstemme de økologiske hensyn i det omfang, de vejer, med de modgående, men stadig tungtvejende sociale hensyn. Vi tror, der er brug for at få et analyseret grundlag at justere vort system på. Vi er klar over, at hjørner af problematikken kan indgå i de overvejelser, som foregår eller skal foregå i udvalget omkring samordningen af skatter

[Valbak.]

og sociale ydelser. Kan der blive enighed om en analyse, er næste opgave naturligvis at finde de rette former.

Mine bemærkninger om de konkrete forslag, som foreligger, vil jeg gerne have man i nogen grad ser i lyset af ønsket om en sådan kortlægning. Hvis der kan blive tilslutning til kortlægningen, måtte den logiske konsekvens jo faktisk blive, at man i sparebestræbelserne på dette område principielt undgår at ramme ind i det principielle grundlag eller kun gør det på punkter, hvor man er på helt sikker grund i dag; et sådant punkt er moderskatsydelsen.

Vi vil gerne bidrage til, at der findes metoder til at ligestille papirløse ægteskaber med papirægteskaber, men jeg må sige, at med ministerens forslag til løsning af det problem rammes der dybt ned i principper, der har haft og har det rent sociale formål at støtte notorisk svage. Fru Nathalie Lind har talt noget om dette; jeg skal ikke gå nærmere ind på disse bemærkninger, men kun henholde mig dertil. Den valgte fremgangsmåde er vi derfor ikke indstillet på at sluge med lukkede øjne. Det er en sag, vi ønsker belyst i udvalget, også forslaget for mig at se betydelige administrative konsekvenser.

Vi har under spareforhandlingerne tidligere på året tilkendegivet, at vi kan medvirke ved en, lad mig sige det sådan, velafbalanceret og hurtigt virkende besparelse på nogle hundrede millioner kroner om året på området. Vi mener af de grunde, jeg har omtalt, at det bør gøres uden at foregribe resultatet af en analyse og altså uden at gribe dybt ned i det principielle grundlag. Derfor må en besparelse af denne størrelsesorden for mig at se fortrinsvis foretages ved at skære toppen af det beløb, alle får.

I den behandling af forslaget, som forestår i socialudvalget, må drøftelserne naturligvis kædes sammen med drøftelserne omkring engangsydelsen til kompensations af de forhøjede priser på mejeriprodukter for perioden op til 1. oktober i år. Da vi behandlede dette spørgsmål her i salen den 22. marts 1973, betegnede jeg det nærmest som Ebberød Bank. Den karakteristik kan jeg godt gentage, denne gang anvendt på væsentlige dele af det forslag, vi behandler i dag.

Hvad værre er, forslaget, som det ligger, nærmer sig betænkeligt et illusionsnummer, som vi oven i købet risikerer at nogle særligt udsatte, som fru Nathalie Lind var inde på det, kommer til at betale for, i hvert fald hvis vi ikke ser os godt for, inden vi begiver os ud i det. Illusionsnummeret fremkommer, når vi betragter de almindelige børnetilskud. Regeringen vil skære eventuel pristalsforhøjelse pr. 1. oktober i år væk eller ville det indtil dette øjeblik, for nu er det åbenbart sådan, efter hvad hr. Hjortnæs siger — og nu kan man se i Aktuelt, at det vil hr. Kurt Brauer også sige — at det muligvis falder ud af forslaget, og derved bliver illusionsnummeret totalt. Regeringen vil med den anden hånd — nu bliver det altså den ene hånd — med andre regler i det selvsamme og tidligere lovforslag dele pristalsforhøjelsen ud til de samme mennesker med 90 mill. kr. i det samme fulde finansår. Det kalder jeg ikke en besparelse, det kalder jeg en merudgift; for indtil ministeren tager den del af forslaget ud, der hedder pristalsregulering, har jeg regnet mig til, at en nettobesparelse skulle kunne give omkring 35 mill. kr., og de er væk og mere til, hvis den falder ud.

Må jeg i øvrigt spørge: har man, for så vidt angår det forhøjede og det ekstra børnetilskud, talt med kommunerne om de administrative konsekvenser? Er man sikker på ikke at ramme de svagt stillede hårdt? Jeg understreger igen: vi deltager gerne i løsning af de papirløses problem, men ikke med bind for øjnene, ikke ved improvisation.

For nu at konkludere dette: vi er til at få i tale om en renfærdig løsning befriet for administrative og andre krumspring. Hvis regeringen, hvis ministeren, hvis regeringspartiet vil, så kan man sammen med os i dette forår vedtage reelle besparelser på dette område, hvis de er afbalancerede, og hvis de er til at overskue. Vi vil derudover gerne være med til at få igangsat et sagkynligt og hurtigt analysearbejde som grundlag for senere, gerne snarlig, stillingtagen til en videregående principiel ændring i dette lovkompleks.

Vort oplæg til en forligsforhandling — om en sådan er mulig — om de kortsigtede ændringer indeholder følgende elementer. For det første: smid mejeriproduktforslaget

[Valbak.]

i papirkurven. For det andet: skær den øverste top af det almindelige tilskud, f. eks. eller bl. a. over pristalsreguleringen, sådan som det indtil dette øjeblik har været foreslået af regeringen. For det tredje: moderskabsydelsen fjernes, og for det fjerde: lad os sammen drøfte om papirløs-problemet kan løses på en enklere og mere overskuelig måde end det fremlagte forslag, og lad os se nærmere på, hvad der gemmer sig bag forslaget og bemærkningerne omkring enlige adoptanter, et forslag, vi ikke er afvisende over for. Nogle af de omtalte elementers skæbne vil være afgørende for vor endelige stillingtagen til lovforslagene som helhed.

Kurt Brauer: Hr. Hjortnæs har allerede omtalt en god del af de problemer, som vi her har at tage stilling til. Det gør mig tilværelsen lettere, for jeg kan nu nøjes med at bede ministeren kommentere og uddybe ganske få punkter.

Det første er: det, der blev talt om under spareforhandlingerne her i folketinget, var en begrænsning af modtagerkredsen af forhøjet børnetilskud, og herunder naturligvis også de andre ydelser, som lovforslag nr. 220 omtaler. Ministeren præsenterer os nu for et lovforslag, hvori hele begrebet forhøjet børnetilskud fjernes fra dansk lovgivning, hvilket også fru Nathalie Lind var inde på før. Det kunne sådan set være ligegyldigt, hvis ikke den afløsningsordning, ministeren foreslår, indeholder en risiko for en belastning af kommunernes administration. Vil ministeren her i dag love, at administrationen af lovforslag nr. 220 vil få sådanne administrationsforskrifter med sig, at kommunernes administration kan klare opgaverne inden for de bestående personale-mæssige rammer? Og vil ministeren under socialudvalgets arbejde med forslagene søge bevist, at et sådant løfte kan holdes?

Det næste problem er, at i bemærkningerne til lovforslag nr. 220 hedder det, at for at råde bod på bortfaldet af det forhøjede og det ekstra børnetilskud skal der ydes en hjælp til forsørgelse af børn af enlige forsørgere med ringe indtægter. Kan ministeren her i dag uddybe denne bemærkning? Hvad menes der med ringe indtægter? Vil ministeren hermed sige, at der er tale om et højere niveau end det, der normalt er gæl-

dende for ydelse af hjælp i henhold til § 56 i lov om offentlig forsorg? Og vil ministeren sørge for, at kommunerne får besked herom?

Det tredje og sidste problem er, at det videre i bemærkningerne siges, at der skal ydes beløb på indtil den sum, som folk mister på grund af forslag 219s eksistens. Der er altså tale om en gradueret ydelse, og dette rummer for mig at se to farer. Den ene er, at kommunernes administration vil svulme op, fordi det kræver høj uddannelse at lægge skønnet over, hvor på skalaen en klient skal placeres. Den anden fare er, at folk vil blive forskelligt behandlet fra kommune til kommune. Kan ministeren garantere, at cirkulæret bliver så klart, at vilkårligheder bliver sjældne eller slet ikke forekommende?

Kort sagt, ministeren skal nu op til sven-deprøve i cirkulæreudformning. Socialistisk folkeparti er blandt skuemestrene, og vi får nu se, når vi betragter svendestykket, om ministeren skal antages, antages med ros eller måske ligefrem være medaljesvend med okseblodsfarvet svendebrev. Jeg har det bedste håb om, at kandidaten ikke dumper, men opfordrer kandidaten til at passe på, for skuemestrene er strenge og kritiske.

Socialministeren (Eva Gredal): Jeg takker for ordførertalerne. De var jo en blanding af lidt af hvert. Der var tilsagn fra nogle, og der var flere, der tog afstand fra nogle af tingene.

Jeg kan her bekræfte, at jeg vil fremkomme med ændringsforslag til forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiedydelser. Dette ændringsforslag drejer sig om, at det foreslåede § 39, stk. 1, udgår, og at den nuværende dyrtidsregulering opretholdes.

Der har været megen snak her fra talerstolen ikke blot i dag, men andre gange, når vi har diskuteret sociale forslag, om, at man skulle undgå misbrug, så vidt det overhovedet var muligt. I første omgang nærmede man sig denne ting ved at sige, at papirløse ægteskaber, altså dér hvor mand og kone med fælles barn er tilmeldt samme sted, skulle tages ud, og at de ikke kunne få de forhøjede og ekstra børnetilskud. Man bliver alligevel ved med at sige: ja, men der er misbrug stadig væk. De papirløse ægteska-

[Socialministeren.]

ber er måske den mindste del af det, men mange mennesker bor sammen, der er ændrede samlivsformer i det hele taget, og det, man nu må til at se på, er, hvad der er af indtægter i den husstand, som nu søger at få et forhøjet eller ekstra børnetilskud. Det kan ikke være rimeligt, at man år ud og år ind lever sammen, godt nok ikke med fællesbarn, men med et barn, som indgår ganske normalt i familierne, uden at der også tages hensyn til begge parter indtægter. Man kan ikke på den ene side sige: vi skal af med misbruget, og så på den anden side tage afstand fra dette lovforslag. Her har vi, synes jeg, på en meget seriøs måde fundet frem til, at der er en mulighed for at komme det større misbrug til livs.

Vi har rundt omkring i kommunerne dygtige folk, som er i stand til at vurdere, hvorledes hjælp skal ydes, og hvem der skal have hjælpen. Jeg er ikke bange for den overadministration, der har været talt om her, og grunden dertil er, at vi selvfølgelig vil udforme, om jeg så må sige, det mest klare cirkulære, der overhovedet fremskaffes kan, detaljeret og med oplysninger om, at det er en rigeligere form for ydelse, der skal gives.

Jeg vil også godt sige, at vi agter at undgå ret megen administration her. Man skal ikke forvente, at vi vil have udfyldt dette skema, som man kender, når man ellers skal have forsorgsydelser udbetalt; det vil komme til at foregå på en langt nemmere og enklere måde.

Man har talt en hel del om, at det er de dårligst stillede, der bliver ramt. Jeg synes, det er forkert at udlægge disse forslag på denne måde. Vi har i forsorgsloven taget højde for at give hjælp til disse mennesker. Så kan man spørge: ja men ved de noget om det? Ja, det vil de få at vide, idet vi vil meddele alle, der i dag modtager børnetilskud, og som den 1. oktober i år modtager børnetilskud, at de har ret til at søge disse ydelser; der vil komme en redegørelse for, hvornår man kan komme i betragtning ved ydelserne. Alle vil få besked om det, og når jeg også tager den sidste gruppe med, altså dem, der kun får almindeligt børnetilskud, skyldes det, at der kan ske ændringer i disse familiers forhold, og at man ikke til stadighed har mulighed for at udsende og være sikker på, at alle modtager besked om,

hvordan den forhøjede ydelse og det ekstra børnetilskud kommer til udbetaling.

Jeg mener, at vi får mulighed for at klare de dårligst stillede problemer ved hjælp af det personale, der er i kommunerne; kommunerne er orienterede om disse ændringer; det sørger vi altid for, når vi fremsætter lovforslag, der vedrører kommunerne og kommunernes administration.

Der blev fremført forskellige ting af ordførerne. En af de ting, jeg godt vil uddybe, var, at fru Ulla Worm snakkede om, at hun var glad for, at der nu ikke blev tale om dyneløfteri. Det er jo netop det, vi har undgået ved at sige, at folk skal søge det forhøjede og det ekstra børnetilskud på socialkontorerne. Så kan vi nemlig få forbindelse med alle dem, som lever under ændrede samlivsformer, men det betyder sandelig ikke, at den virkelig enlige forsørger ikke får den hjælp, hun eller han har brug for.

Fru Nathalie Lind spurgte, om jeg var villig til at forhandle i udvalget. Jeg vil godt sige, at jeg mener, at hr. Hjortnæs har redegjort ganske udmærket for, hvad der menes med disse lovforslag. Jeg afviser selvfølgelig ikke forhandlinger i udvalget, men jeg er ikke helt sikker på, at vi kan opnå noget derved. Vi har været igennem mange og lange diskussioner, som også af og til har afspejlet sig i pressen, om, hvorledes man kunne forsøge at se på disse løvbundne udgifter. Vi er nået frem til dette her og mener ikke, at vi har mange andre muligheder.

Hr. Valbak nævnte, at der skulle være en mulighed for at tage toppen af tilskuddene. Det er vi ikke enige i. Der var også et andet forslag; så vidt jeg husker, drejede det sig om dyrtidsreguleringen. Vi mener nu, det er rigtigt at fastholde dyrtidsreguleringen og derved give kompensation for de prisforhøjelser, der vil komme, og på denne måde undgå at skulle fremsætte kompensationsforslag i fremtiden, når der sker prisforhøjelser.

Hr. Valbak holdt også en lang tale om økologi og om, hvem der rent ud sagt skulle have lov til at føde børn, og hvor mange de måtte få, det skulle sådan være afstemt efter, hvor mange penge vi ville yde til det. Det mener vi er en ganske forkert fremgangsmåde, vi kan ikke blande os i folks ønsker om at få børn eller ikke. Det er børnene, der skal have tilskuddene, og er der

[Socialministeren.]

født mange børn, må også disse børn have tilskud.

Det er meget godt at fremsætte et forslag om en principundersøgelse af baggrunden for børnetilskuddene osv. med henblik på at yde støtte de steder, hvor man synes at principperne er i orden. Men jeg havde indtryk af, at hr. Valbaks parti var enig i, at vi skulle spare. Vi finder, at det er de sociale rigtige steder, vi har sparet på det sociale område. En sådan principundersøgelse lyder som sagt meget kønt, men den vil være arbejdskrævende, og det koster også penge. Vi kan godt stå her og love hinanden et hav af undersøgelser, men i samme sekund vi gør det, siger vi også: ja men det er helt i orden, så går vi alle sammen med til de merudgifter, der er forbundet med det. Vi kan godt i udvalget snakke videre om, hvad det egentlig er, der ligger i dette forslag fra hr. Valbak, men vi må hele tiden tænke på, at det koster penge.

Finansministeren (Grünbaum): I anledning af hr. Hjortnæs' bemærkninger om prisudviklingen på fødevarerne vil jeg gerne bekræfte, at regeringen er indstillet på at foretage en undersøgelse af momssystemet.

Da vi i sin tid gennemførte momsens, var der jo almindelig enighed her i folketinget om, at vi fik det bedste system ved at undgå fastsættelse af forskellige momssatser. Jeg vil tro, at en ny drøftelse af dette spørgsmål fører til samme resultat, men jeg skal ikke her fordybe mig i disse problemer. Vi ved jo, at man i de andre EF-lande rent faktisk har forskellige satser, bl. a. lavere satser for fødevarerne. Det kan altså lade sig gøre, selv om det er besværligt.

I øvrigt viser en undersøgelse baseret på familiernes samlede forbrug og indkomst, at der ikke opnås nogen særlig omfordeling af skattebyrden mellem de forskellige indkomstgrupper ved at gennemføre en lavere sats for fødevarerne. Men naturligvis kan det være nyttigt at få foretaget en dyberegående undersøgelse end dem, vi hidtil har haft, af vort momssystem med henblik på, om det vil være hensigtsmæssigt at foretage ændringer heri i den omtalte retning, altså om man skal have differentierede momssatser. Jeg kan give tilsagn om, at vi fra regeringens og fra finansministeriets side vil

gøre, hvad vi kan, for at en sådan undersøgelse bliver gennemført.

Nathalie Lind: Trods ministerens venlige tonefald er det egentlig med stor skuffelse, jeg lyttede til de ord, der faldt her.

Vi ved alle sammen her i folketinget, hvor vanskeligt det er at gennemføre besparelser på det sociale område, det har jeg selv erfaringer for. Ministeren har det måske lidt lettere end jeg og forstår måske ikke helt vanskelighederne, fordi ministeren har den fantastiske fordel, som man altså ikke vil benytte sig af, at hun kunne få et bredt flertal for de ændringer, der skulle ske.

Jeg synes, det er trist at skulle overvære, at ministeren udtaler, at vel kan vi forhandle i udvalget, men hun tror ikke, man kan opnå noget ved disse forhandlinger. Jeg vil gerne her have slået fast, at der er en ærlig vilje fra mit partis side til også at gå ind på dette meget omtålelige område og tage et medansvar for at finde besparelser her. Men jeg forstår, at når ministeren siger: vi er nået frem til dette her, ja, så har det været forhandlinger mellem socialdemokratiet og SF. All right, det er i orden, man har bundet sig, men så betyder det også, at ministeren ikke kan få den brede tilslutning til sine lovforslag.

Det nytter jo ikke nok med venlige ord om, at disse forslag ikke betyder — det er forkert, hvad vi andre siger — at den virkelige enlige forsørger mister noget.

For det første vil jeg spørge, hvordan det rimer med, hvad der står i bemærkningerne til ministerens eget forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. Der står, at for at råde bod på virkningerne heraf for enlige forsørgere med ringe indtægter foreslås det, at man laver en hjemmel i forsorgsloven. Hvordan rimer det med, at ministeren nu siger, at man skal udforme et meget klart cirkulære, så godt som det overhovedet kan gøres, som giver en rigeligere form for ydelser? Hvad er meningen med disse ting? Er det meningen, at alle nu skal have det, som de hidtil har fået bare over forsorgsloven og med den ekstraadministration, der ligger i det? At man nu skal til at bruge manuel arbejdskraft i stedet for som før at klare det over edb? Er det meningen, at folk skal have nøjagtig det samme? Hvis det er tanken, bliver der jo ingen besparelser til-

[Nathalie Lind.]

bage, der bliver tværtimod en udgift, for så kommer der mere administration. Eller er det meningen, at der er nogle, der ikke skal have det, de får i dag? Det må det jo være, og så er der nogle, der bliver ramt, det klares ikke med venlige ord. Det klares ikke, for efter lovens ikrafttræden vil der være reelt enlige forsørgere med beskedne indtægter, som ikke får den skattefordel, de har i dag, samtidig med at de mister det forhøjede børnetilskud. Og ministeren gav ikke noget klart svar på spørgsmålet: hvor ligger grænsen? Hvad er ringe indtægter? Vi har jo et svar til det politisk-økonomiske udvalg, hvori ministeren taler om ca. 30.000 kr. Er det det samme tal, ministeren opererer med i dag? Hvis det er tilfældet, er det rigtigt, hvad jeg siger, at den enlige mor med ét barn, der er aflønnet inden for HK-området med et par og fyrr tusinde kr., efter ministerens lovforslag mister 1.800 skattefrie kr. om året.

Valbak: Hr. Hjortnæs sagde i sit indledende indlæg, at der ligger et synspunkt bag forslaget, nemlig dette, at vi er nået dertil, at vi skal skære nogle af de generelle tilskud væk og overgå til noget individuelt. Og det er et synspunkt. Men må jeg lige sige, at den faktiske konsekvens af regeringens lovforslag, sådan som det ligger i dag, skrællet for det, der er oplyst skal skrælles her i dag, er den modsatte målt i kroner og øre. Det er nemlig sådan, at de generelle almindelige tilskud får mere, betydeligt mere, så meget mere, at nettoresultatet af besparelshalvøjet for året 1973-74 bliver en merudgift på 15 mill. kr.

Og så til økologidebatten. Må jeg sige til ministeren, at mit forslag gik ud på, at man i et udvalgsarbejde medtog økologernes påstande og stillede dem op over for de vægtige socialpolitiske synspunkter, som er vort bærende grundlag i dag, bl. a. for den lovgivning, vi behandler her. Og lad mig så tilføje, at selv uden økologi — og jeg tror for øvrigt, man skal tage den mere alvorligt, end ministeren gør det — er analysearbejdet

ikke blot hensigtsmæssigt, men for mig at se nødvendigt. Tænk bare på vore stigende problemer inden for dette område omkring ændrede samlivsformer. Tænk på fru Nathalie Linds omtale af ægtefællers bundfradrag kontra de enliges osv., osv. Kan vor fordelingspolitik på dette område holde over for de hurtige ændringer, der sker i vort samfund?

Ministeren affejede mit seriøst mente forslag med, at det er dyrt. Må jeg sige: dette lovområde koster 2,5 milliarder kr. om året, og må jeg så tilføje: det er dyrt at lade være.

Og så til sidst. Jeg har for mit vedkommende noteret mig, måske forkert, men indtil videre i hvert fald noteret mig, at der ingen reelle forhandlingsmuligheder er i folketsudvalget. Det er synd. Det er synd for regeringen, for det, vi havde at tilbyde, var reelle og renfærdige besparelser og ikke det gas, ikke det illusionsnummer, som er forelagt her i dag.

Gert Petersen: Jeg vil godt knytte en enkelt bemærkning til det, finansministeren sagde, og som jo indirekte vedrører den del af lovforslaget, som igen vedrører kompensationen for ophævelse af forbrugertilskuddet til nedbringelse af mejeriprodukter.

Vi synes fra SFs side, at det er principielt godt, at man nu tager momssystemet op til undersøgelse og nyovervejelse. Vi siger ikke, at vi ligger inde med den patenterede løsning på problemerne, men det er i hvert fald givet, at der i de senere måneder er sket meget drastiske prisstigninger på vigtige fødevarer — og her ser jeg endda bort fra de prisstigninger, som skyldes ophævelsen af forbrugertilskuddet til mejeripriserne, det er kun en lille del af det — og vi kan i de kommende måneder forvente yderligere voldsomme prisstigninger, som tilsammen gør, at man efter vores opfattelse må gennemgå det afgiftssystem, hvormed vi har belagt fødevarerne. Om man skal lette prisen igennem en subsidiering, eller om man skal lette den på anden måde, kan man naturligvis

[Gert Petersen.]

diskutere. Efter at vi er kommet i fællesmarkedet, imod vores råd, er der åbenbart sket en indskrænkning af vore muligheder, og det må man jo tage til efterretning, men det betyder ikke for SFs vedkommende, at viljen til at foretage noget på dette område er blevet ringere.

Jeg synes, det var lidt betænkeligt, at finansministeren ligesom forudskikkede resultatet af en sådan finansministeriel undersøgelse, og jeg håber da også, at det er noget, som vil blive taget op i folketingets skatte- og afgiftsudvalg. Det var, som om finansministeren forudskikkede, at resultatet ville bevise, at det ikke kunne lade sig gøre. Det tror jeg man skal være meget varsom med at udtale sig om på nuværende tidspunkt. At det teknisk kan lade sig gøre, ved vi fra andre lande, og så er det til syvende og sidst et spørgsmål om politisk vilje, hvorvidt det skal ske. Det er naturligvis noget, som forudsætter penge i statskassen, det er noget, som forudsætter en betydelig indkøringsperiode osv., det ved vi alt sammen, men jeg mener, at man må tage i betragtning, at da vi indførte momsen i 1967, var vi fra SFs side aldeles ikke lykkelige ved, at momsen kom til at omfatte fødevareresektoren, og det var grunden til, at de to partier dengang enedes om at friholde i hvert fald mejerisektoren for momsvirkning. Man foretog nogle tekniske håndgreb, sådan at der ikke var tale om rent teknisk, at mejerisektoren ikke var belagt med moms, men der gennemførtes en subsidieringsordning, sådan at denne vigtige del af fødevareresektoren reelt var uden momsvirkninger. Det var vi enige om dengang, og vi var enige om, at det var en god ting, men denne ordning har man altså ophævet fra regeringens side under henvisning til fællesmarkedet. Vi har sat spørgsmålstegn ved, om det nu var rigtigt, at fællesmarkedets regler krævede en ophævelse, men det er da muligt, at fællesmarkedet er sådan indrettet, at det ikke kunne lade sig gøre på den måde, men jeg synes lige, vi skal have slået fast som noget helt principielt, at begge partier i 1967 syntes, det var en fortrinlig ting, at mejerivarer blev friholdt for momsvirkning. Derfor synes jeg nok, at man må spørge sig selv: hvad er der så sket i mellemtiden? Ja, der er sket det, at vi er kommet i fællesmarkedet,

og det har muligvis nødvendiggjort en omlægning, men der er også sket det, at vi har oplevet og nu oplever en række prisstigninger; der er sket det, at i det samme fællesmarked er der en række lande, også lande, om hvilke vi i almindelighed vil sige, at de er dygtige til at administrere, jeg tænker her f. eks. på Tyskland, og jeg tænker på England, hvor man har en differentieret moms. Og jeg spørger mig selv, om man ikke har det, fordi der inden for fællesmarkedet føres en højprispolitik, for så vidt angår landbrugsvarer, og at man har indset, at hvis man skal undgå en bestandig uro omkring fødevarerpriserne, er det nødvendigt at lette den del af afgifterne, som hviler herpå. Jeg tror altså ikke, det er helt tilfældigt, at EF-landene — ja, nu skal jeg jo desværre sige de øvrige EF-lande — har det system.

Formanden: Jeg minder om dagsordenen.

Gert Petersen: Jeg erkender, at dette er på kanten af dagsordenen. Det var finansministerens bemærkninger, der fremkaldte mine bemærkninger.

Formanden: Jeg minder stadig om dagsordenen. Ved første behandling fremsættes principielle betragtninger om de forslag, der er til behandling.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg har jo bekræftet hr. Hjortnæs' udtalelser om, at vi vil gøre noget ved det, at vi vil undersøge problemet.

Jeg vil gerne sige til hr. Gert Petersen, at jeg forudskikkede ikke noget om, at det ikke kunne lade sig gøre. Jeg sagde tværtimod, at det kan jo lade sig gøre, vi ser det i de andre EF-lande, men det er et besværligt system at arbejde med. Det er i virkeligheden et spørgsmål om det hensigtsmæssige. Jeg vil meget gerne give tilsagn om — det har jeg sådan set gjort, men jeg vil gerne gøre det en gang til — at vi vil tage det op til en nærmere undersøgelse, og så må vi jo se, hvad en sådan undersøgelse ender i.

Hjortnæs: Det er hr. Valbaks bemærkninger, som får mig på talerstolen igen. Hr. Valbak sagde, at i kroner og øre sker der jo ikke noget, og i det hele taget var det gas og illusion. Jeg er lidt overrasket over, at hr.

[Hjortnæs.]

Valbak fremkommer med disse udtalelser. Det er i hvert fald, så vidt jeg kan vurdere det, udtryk for, at hr. Valbak ikke har lyttet særlig omhyggeligt til den ordførertale, jeg holdt.

Det, jeg sagde, og det vil jeg gerne have lov at gentage over for hr. Valbak, var, at det, der har interesseret socialdemokratiet i forbindelse med besparelser på det sociale område, var at undersøge, om der var nogle generelle tilskudsordninger, som udviklingen havde overflødiggjort. Det har været den vejledende rettesnor for os i de undersøgelser, der er foretaget, og her har vi altså konkret i dette lovforslag peget på moderskabsydelsen, det forhøjede børnetilskud i visse situationer, det ekstra børnetilskud i visse situationer. Jeg kan ikke forstille mig, at hr. Valbak kan kalde dette gas og illusioner.

Må jeg så føje til vedrørende de lidt bitre bemærkninger om forhandlingsmuligheden, at der er jo en god tradition for i socialudvalget, at vi kan snakke om tingene, og det gælder vel fortsat.

Socialministeren (Eva Gredal): Til fru Nathalie Lind vil jeg gerne sige, at jeg har ikke sagt, at jeg ikke vil forhandle, men at jeg troede, det ville blive meget vanskeligt at finde nye former for besparelser. Vi har nu haft et politisk-økonomisk udvalg siddende, som i døgn har diskuteret spareforslag — jeg har selv været til nogle samråd — og jeg troede egentlig, at alle gode ideer var blevet lagt på bordet, men all right, er der nogen tilbage, så lad os dog snakke om dem.

(Kort bemærkning).

Valbak: To korte bemærkninger til hr. Hjortnæs. Jeg var godt klar over naturligvis, at sider af hr. Hjortnæs' bemærkninger i det indledende indlæg havde fuld dækning, bl. a. på de konkrete områder, som hr. Hjortnæs nævner nu her. Da jeg brugte hr. Hjortnæs som udgangspunkt, var det egentlig ikke for at sige noget til hr. Hjortnæs, men til regeringen, nemlig at det totale resultat, når man ser på 1973-74, er det, at de generelle tilskud får en så stor samlet forhøjelse, at nettoresultatet ikke bliver en besparelse, sådan som der er lagt op til,

men en merudgift på 15 mill. kr. Jeg kan dokumentere det.

Moderskabsydelsen vil i år give 30 mill. kr. De forhøjede børnetilskud 45 mill. kr., det er 75 mill. kr. i alt, og så kommer kompensationen for stigningen i priserne for mejeriprodukterne, det er 90 mill. kr. Det bliver minus 15.

Og så min bemærkning nr. 2. Jeg lagde med interesse mærke til hr. Hjortnæs' sidste ord, at det altid har været sådan, at vi kan snakke om tingene i det sociale udvalg. Det vil jeg gerne bekræfte. Det var den udtalelse, jeg gerne ville have fat i, men vi vil jo ikke så gerne nøjes med at snakke om tingene. Vi vil gerne alle sammen bidrage til noget, der kan blive en forbedring. Det er det, jeg har efterlyst, men det er imod, hvad ministeren har sagt i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra følgende medlemmer har jeg modtaget anmodning om, at den af justitsministeren i dag givne redegørelse må blive sat til forhandling i tinget: Nyboe Andersen, Jette Boutrup, Hanne Budtz, Per Dich, Gudme, Falk Hansen, Poul Hartling, Thomas Have, Hjortnæs, Nathalie Lind, Nordqvist, Ruth Olsen, Tastesen, Thestrup, Hans Toft, Valbak og Birte Weiss.

Redegørelsen vil herefter komme til forhandling torsdag den 10. maj.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 8. maj, kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af søloven og loven om gennemførelse af konnossementskonventionen af 1924.